

TANÁRJELÖLTI TÁJÉKOZTATÓ
A ZÁRÓVIZSGA
JOGSZABÁLYI HÁTTERE, ELŐFELTÉTELEI, KÖVETELMÉNYEI
ÉS LEÍRÁSA MŰVÉSZTANÁR KÉPZÉSBEN

**A TÁJÉKOZTATÓT KIADTA A KÉPZŐMŰVÉSZETI INTÉZET ÉS A MÉDIA-
ÉS ALKALMAZOTT MŰVÉSZETI INTÉZET**

I.

A záróvizsga jogszabályi háttere

A felsőoktatásba 2013 szeptemberétől belépő hallgatók esetében tanári szakképzettség *a tanárképzés rendszeréről, a szakosodási rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről* szóló **283/2012. (X. 4.) Kormányrendelet** 3. § (1) bekezdésében meghatározott szakképzettségi elemek követelményeinek, valamint *a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről* szóló **8/2013. (I. 30.) EMMI** rendeletben meghatározott követelmények teljesítésével szerezhető.

A **18/2016. (VIII. 5.) EMMI** rendelet *a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről* szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról rendelkezik.

A záróvizsgát a nemzeti felsőoktatásról szóló **2011. évi CCIV. törvény 50. §-a** alapján a PTE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatának (továbbiakban: TVSZ) 18. fejezete szabályozza.

A tanári záróvizsgára vonatkozó sajátosságokat a **PTE tanári mesterszakokra vonatkozó sajátos rendelkezései**, a **vonatkozó tantervek**, valamint a **TVSZ 11. számú melléklete**¹ szabályozzák. E tájékoztató ezen dokumentumok alapján készült.

¹ Hatályos: 2015. augusztus 15. napjától.

A tanárjelölt tanulmányait az **tanári mesterszakokon** záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek, képességek és a tanári munkához szükséges attitűdök ellenőrzése és értékelése, amelynek során a tanárjelöltnek arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja, illetve arról is, hogy milyen reflektíven, motiváltan és attitűdökkel képes művésztanári feladatait megoldani.

A záróvizsga a tantervben meghatározottak szerint több részből – szakdolgozat és a szakdolgozati portfólió megvédéséből, további szóbeli és írásbeli vizsgarészekből – állhat (a 2011. évi CCIV. törvény 50. §-a alapján).

Záróvizsga a 2 féléves Képzőművész-tanár és a Design- és vizuálművészet-tanár szakokon

A záróvizsgára bocsátás feltételei

A felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot - a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével - teljesítette és az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt állít ki (abszolutórium).

A tanárjelölt a végbizonyítvány megszerzését követően bocsátható záróvizsgára (a 2011. évi CCIV. törvény 50. §-a alapján).

A záróvizsgára való jelentkezés módja

A záróvizsga-időszakok beosztását tanévenként a kari tanács határozza meg és teszi közzé a TVSZ 34. § (4) bekezdésében meghatározott formában.

Záróvizsgára a tanév időbeosztásában megjelölt határidőig, írásban, a tanulmányi osztályon, vagy a TR-en keresztül az a tanárjelölt jelentkezhet, aki végbizonyítványát (abszolutórium) várhatóan legkésőbb a záróvizsgája kezdetéig megszerzi, vagy megszerezte. A tanári záróvizsgára való jelentkezéshez, az erre a célra készített formanyomtatványt kell használni. (1. sz. melléklet: *Jelentkezés a tanári záróvizsgára formanyomtatvány*)

A záróvizsga részei

- a) diszciplináris rész: a szakdolgozat bemutatása és védése,
 - b) tanári záróvizsga rész
 - ba) a szakdolgozati portfólió bemutatása és védése,
 - bb) A bizottság által a pedagógia, pszichológia, szakmódszertan témaköréből feltett kérdésekre szakszerű válaszadás (komplex szóbeli vizsga).

A záróvizsga minősítése

A záróvizsga összesített érdemjegyét az alábbi rész-érdemjegyek kerekítés nélküli átlaga adja (két tizedes jegy megadásával, az egyes részek egyenlő súllyal történő figyelembevételével):

A tanári záróvizsga összesített érdemjegyét a rész-érdemjegyek egyenlő súllyal történő átlaga adja.

Rész-érdemjegyek:

- A tanári szakdolgozatnak és a szakdolgozati portfóliónak a két konzulens (a szakdolgozati portfólió konzulense a mentor) által adott ötfokozatú érdemjegyeinek átlaga két tizedesig kerekítve. (1.)
- A tanári szakdolgozat két dokumentumára az opponens által adott ötfokozatú érdemjegy. (2.)
- A tanári szakdolgozat és a portfólió bemutatására és védésére kapott ötfokozatú érdemjegyek átlaga, amelyet a záróvizsga-bizottság értékel. (3.)
- A tanári záróvizsga komplex szóbeli vizsgarészére adott érdemjegy, amelyet szintén a záróvizsga-bizottság értékel. (4.)

A tanári záróvizsga összesített érdemjegyét a négy érdemjegy két tizedes jegyig kerekített számtani átlaga adja:

$$\text{Érdemjegy} = \frac{(1.+2.+3.+4.)}{4}$$

A Képzőművész-tanár és a Design- és vizuálművészet-tanár szakokon zárószigorlat nincsen.

Amennyiben a rész-éremjegyek bármelyike elégtelen, akkor a tanári záróvizsga is elégtelen. Az ismételt tanári záróvizsga során kizárólag az elégtelennel minősített összetevőt kell megismételni.

A sikertelen záróvizsga, illetve záróvizsgarész legkorábban a következő záróvizsgaidőszakban ismételhető.²

Oklevél

A 2 féléves Képzőművész-tanár és a Design- és vizuálművészet-tanár szakokon az oklevél minősítését a záróvizsga kettő tizedes jegyig kerekített átlaga adja.

A szakdolgozat

A szakdolgozat tartalmi és formai követelményei

A tanári szakdolgozat külső címlapjára a következők kerüljenek: Tanári szakdolgozat és a címe, a benyújtás éve, a szerző neve. A tanári szakdolgozat belső címlapján az alábbi adatoknak kell szerepelniük: a szakdolgozat címe, a szerző neve, szakja, a témavezető oktató neve, beosztása, tanszéke, az egyetem és a kar megnevezése és, a benyújtás éve.

A szakdolgozat terjedelme minimum 60.000 és maximum 80.000 karakter amelybe nem számít bele a tartalomjegyzék, a jegyzet, a bibliográfia. Utóbbiakat a főszöveget követően kell elhelyezni. Illusztráció értékű ábrákat, táblázatokat stb. mellékletként kell csatolni a megadott terjedelmen felül. A mellékletekre, függelékekre, jegyzetapparátusra, bibliográfiára vonatkozóan terjedelmi megkötés nincs. A tanári szakdolgozatot kizárólag A/4-es lapra lehet nyomtatni.

A szöveg oldalformázásának kritériumai: margók: fenti, lenti, bal és jobb egyaránt 2,5 cm. Élőfej és élőláb egyaránt 1,25 cm. Kötésmargó 1 cm, helye: balra. Betűtípus: Times New Roman CE; betűstílus: „normál”; betűméret: 12. Igazítás: sorkizárt. Behúzás balra:

² TVSZ 61.§ (4) és (8) bekezdései, valamint a 62.§ (5) bekezdése

0 cm; jobbra: 0 cm; sorköz 1,5. A lábjegyzet betűmérete 10-es. Igazítás a lábjegyzetben: simpla.

A szakdolgozatot két példányban kell az éves ütemtervben meghatározott határidőig leadni. Az egyik példányt kötelező bekötetni. A második példány spirálozott is lehet.

A szakdolgozat témavezetője és bírálója

A szakdolgozat készítését egy vagy több témavezető (konzulens) segíti. Témavezető a kar oktatója és kutatója, illetve szakvezetői engedéllyel külső szakember is lehet.

A szakdolgozat benyújtása

A művésztanár képzésben a tanárjelölt a választott témáját (amelyet előzetesen egyeztetett az általa kiválasztott témavezetővel) a Művészeti Kar Kari Tanácsa által meghatározott éves ütemtervben szereplő határidőig az arra szolgáló szakdolgozati témabejelentőn köteles leadni a szak felelősének. (2. sz. melléklet: *Szakdolgozati témabejelentő formanyomtatvány*)

A szakdolgozati témabejelentő lapot a szak felelőse hagyja jóvá. Elutasítás esetén új témabejelentőt kell készíteni.

A szakfelelős írásban, indoklással utasíthatja el a szakdolgozati bejelentőt. Az elutasítás három fő oka, a bejelentő lap kidolgozatlansága, a külső konzulens kérés elutasítása és – abban az esetben, ha a témaválasztás nem a meghirdetett témák közül ki – a téma nem megfelelése. (A Képzőművész-tanár és a Design- és vizuálművészet-tanár szakokon a szakdolgozat elkészítését a Kutatásmódszertan kurzus segíti.)

Az aktuális szakdolgozati témakiírásokat évente frissítjük. De egyéni témaválasztás is lehetséges a képzőművészeti és a tárgykultúra oktatás, nevelés témaköréből. (3. sz. melléklet: *Szakdolgozati témakiírások*)

A szakdolgozat értékelése

A szakdolgozatot a konzulens és opponens értékeli. A szakdolgozat bemutatását és védését a záróvizsga-bizottság értékeli. A szakdolgozatot mind a konzulens mind az opponens az arra a célra készített szakdolgozati értékelő lapon értékeli. (4. sz. melléklet: *Szakdolgozati értékelő lap*)

A szakdolgozat bemutatása és védelése a záróvizsga bizottsága előtt

A szakdolgozat védelése ugyanazon bizottság előtt zajlik, mint a tanári záróvizsga. A tanári záróvizsga-bizottság összetételét úgy kell megállapítani, hogy a jelölt védelésekor az adott szaktanszék legalább két képviselője tag legyen (akik közül egy legalább egyetemi vagy főiskolai tanár, illetve egyetemi vagy főiskolai docens). A záróvizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni. A bizottság tagja lehet a tanárjelölt valamely konzulense és opponense is.

A szakdolgozat bemutatása multimédiás prezentációval történik. A jelölt bemutatja témaválasztásának személyes indítékait, ismerteti munkamódszerét, alaphipotézisét, kitér a források gyűjtésére és elemző összevetésére. Részletezi eredményeit és összegzi dolgozata eredményeit. A konzulens és az opponens kérdéseire válaszol. Megteheti, hogy a kapott kérdéseit a dolgozatának ismertetésébe beépíti, de megteheti azt is, hogy a bemutatás után válaszol azokra.

A konzulensi és opponensi kérdésekre adott válaszok során a bizottság elnöke szót adhat mind a konzulensnek mind az opponensnek akkor is, ha a jelölt a kérdésekre adott válaszait a dolgozat bemutatásába beépítette. A bemutatás és a kérdésekre adott válaszok után a bizottság spontán kérdéseket tehet fel, melyek alapján a jelölt és a bizottság között beszélgetés alakulhat ki.

A szakdolgozat védelését a bizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli, melyet az eredményhirdetéskor ismertet a jelölttel.

A szakdolgozat bemutatására, védelésére valamint a kérdések megválaszolására összesen 20 perc áll rendelkezésére a tanárjelöltnek.

A szakdolgozati portfólió

A tanárjelölt a tanári záróvizsga részeként az egyéni iskolai gyakorlatait, a tanári kompetenciáit, azok fejlődését összefoglaló szakdolgozati portfóliót készít. A szakdolgozati portfólió alapját képezik azok a pedagógiai és módszertani kompetencia táblák, amelyeket a tanárjelölt a csoportos iskolai gyakorlatai alatt töltött ki gyakorlatvezető tanárával és melyek alapján elkészítette az egyéni fejlesztési tervét és tevékenységi hálóját. (5. sz. melléklet Pedagógiai kompetencia táblázat; 6. sz. melléklet

Módszertani kompetencia táblázat) A szakdolgozati portfólió elkészítését segítő dokumentum az 7. sz. melléklet *Szakdolgozati portfólió útmutató*.

A szakdolgozati portfólió tartalmi és formai követelményei

A szakdolgozati portfólió külső címlapjára a következők kerüljenek: Tanári szakdolgozati portfólió, a benyújtás éve, a szerző neve. A szakdolgozati portfólió belső címlapján az alábbi adatoknak kell szerepelniük: a Tanári szakdolgozati portfólió, a szerző neve, szakja, a mentor-témavezető neve, az egyéni összefüggő iskolai gyakorlat helyszíne, az egyetem és a kar megnevezése, a benyújtás éve.

A szakdolgozati portfólió terjedelme minimum 60.000 és maximum 80.000 karakter, amelybe nem számít bele a tartalomjegyzék, a jegyzet, a bibliográfia. Utóbbiakat a főszöveget követően kell elhelyezni. Illusztráció értékű ábrákat, táblázatokat stb. mellékletként kell csatolni a megadott terjedelmen felül. A mellékletekre, függelékekre, jegyzetapparátusra, bibliográfiára vonatkozóan terjedelmi megkötés nincs. A szakdolgozati portfóliót kizárólag A/4-es lapra lehet nyomtatni. A szöveg oldalformázásának kritériumai: margók: fenti, lenti, bal és jobb egyaránt 2,5 cm. Élőfej és élőláb egyaránt 1,25 cm. Kötésmargó 1 cm, helye: balra. Betűtípus: Times New Roman CE; betűstílus: „normál”; betűméret: 12. Igazítás: sorkizárt. Behúzás balra: 0 cm; jobbra: 0 cm; sorköz 1,5. A szakdolgozatot két példányban kell az éves ütemtervben meghatározott határidőig leadni. Legalább az egyik példányt kötelező bekötetni. A második példány spirálozott lehet.

A szakdolgozati portfólió benyújtása

A szakdolgozati portfóliót a Kari Tanács által meghatározott éves ütemterv szerinti határidőre kell benyújtani.

A szakdolgozati portfólióban elhelyezhető dokumentumtípusok

- a tanárjelölt iskolai és egyéb gyakorlólhelyi megfigyeléseinek és elemzéseinek dokumentumai;
- a pedagógiai munka tervei, megvalósulásuk értékelése;
- esettanulmányok bemutatása (például egy-egy tanuló fejlődéséről);

PTE MŰVÉSZETI KAR KÉPZŐMŰVÉSZETI INTÉZET ÉS MÉDIA- ÉS
ALKALMAZOTT MŰVÉSZETI INTÉZET

Hatályos 2017. November 1.

- szakmai cikkek feldolgozása reflexiókkal vagy szakmai cikkek fordítása idegen nyelvről;
- a praxisban, a szakmai önfejlődésben való felhasználhatóságuk dokumentálása;
- pedagógiai dokumentumok vizsgálata, értékelése;
- külső szervezetekkel (közoktatási, felnőttoktatási, szakmai szolgáltató intézményekkel, fenntartóval, stb.) tartott szakmai kapcsolat és tevékenység dokumentálása;
- (ön)fejlesztési tervek megvalósulásának dokumentálása és értékelése;
- szülőkkel való kapcsolattartás és együttműködés dokumentumai;
- az információs-kommunikációs technológia eredményes alkalmazásának bizonyítékai;
- tanulókkal kötött tanulmányi szerződések és megvalósulásuk bemutatása és értékelése;
- önértékelés, és az évfolyamtársak kritikai észrevételeit tartalmazó értékelő dokumentumok;
- a saját tantárgy tanításában és tanulásában alkalmazott szakdolgozati portfóliómódszer funkciójának,
- tartalmának és eredményének leírása; ehhez kapcsolódóan néhány tanulói szakdolgozati portfólió
- bemutatása és értékelése;
- konferencián való részvétel vagy előadás dokumentumai;
- szakmai szervezetekben, bizottságokban való részvétel dokumentálása és értékelése;
- a jelölt által készített tanítási segédletek, értékelési eszközök bemutatása, és felhasználásuk tapasztalatainak rögzítése;
- valamely (pedagógiai) probléma megoldásának leírása stb.

A szakdolgozati portfólió legalább öt (két kötelező és három szabadon választott) dokumentumot tartalmaz.

1. Kötelező dokumentumok

Bevezető-visszatekintő esszé: melyben a szakdolgozati portfólió készítője „bevezeti” szakdolgozati portfólióját, bemutatja szakdolgozati portfóliója összeállításának szerkesztési elveit, szempontjait, indokait; rögzíti azt, hogy a szakdolgozati portfólióba válogatott dokumentumok miként bizonyítják/bizonyíthatják tanári kompetenciáinak meglétét; visszatekint és reflektál saját tanári szakmai fejlődési folyamatára.

Óraterv vagy tématerv: melyben a szakdolgozati portfólió készítője rögzíti a tervezés szempontjait és azok indokait, megfogalmazza a célokat, várható eredményeket, feltételeket, lehetséges problémákat; változatos és differenciált tanulásszervezési módokat, tanulási technikákat, tanulói tevékenységeket, (ön)értékelési eszközöket tervez; bemutatja és értékeli az óra- vagy tématerv megvalósulását, felmutatja az eredményesség bizonyítékait.

2. Szabadon választott dokumentumok

Egy saját dokumentum, és a dokumentumhoz csatolt reflexió, amely különösképpen bizonyítja a tanárjelölt „szakmai fejlődésben elkötelezettségre és önművelésre” való alkalmasságát.

Két saját dokumentum, és a dokumentumokhoz csatolt reflexiók, amelyek a tanárjelölt olyan tanári kompetenciáinak meglétét bizonyítják, amelyek a tanárjelölt saját szakmai fejlődése szempontjából kitüntetett jelentőséggel bírnak.

Kötelező mellékletek

A jelölt és a mentor által kitöltött kompetencia táblázatok, legalább öt hospitálási napló, legalább öt tanítási óravázlat, a jelölt gyakorlatát igazoló jelenléti ívek.

A vizuális művészetek sajátossága szerint mind a kötelező, mind a szabadon választott részeket színesíthetik rajzos, vizuális kiegészítések, például munka fázisrajzok, rajzos dokumentációk, rajzos tanári tervezési részletek, fotók, stb.

A bemutatásoknak egyrészt tartalmazniuk kell a pontos forrásokat, másrészt meg kell felelniük a személyiségjogok védelmére épülő szabályoknak.

A vizuális dokumentumok a főszöveg részben is elhelyezhetők.

A szakdolgozati portfólió témavezetője és bírálója

A szakdolgozati portfólió elkészítését az egyéni összefüggő gyakorlatot vezető mentor (témavezető) segíti. A szakdolgozati portfólió bírálója a szakfelelős által felkért oktató. Képzőművész-tanár és a Design- és vizuálművészet-tanár szakokon az opponens azonos a szakdolgozat bírálójával és kifejezetten feladata a szakdolgozati portfólió vizuális megjelenésének a megítélése is (például a fotók, rajzok és képek tartalmának, minőségének, elhelyezésének, és egyéb szakmai szempontoknak meg kell felelniük a szakmai elvárásoknak. A szakdolgozati portfólió tehát a Képzőművész-tanár és a Design- és vizuálművészet-tanár szakokon egyben példaértékű írásos és vizuális/esztétikai igényű mű is.)

A szakdolgozati portfólió értékelése

A szakdolgozati portfóliót a konzulens mentor és az opponens értékeli. A szakdolgozati portfólió bemutatását és védését a záróvizsga-bizottság értékeli. A szakdolgozati portfóliót mind a konzulens mind az opponens az arra a célra készített szakdolgozati portfólió értékelő lapon értékeli. (8. sz. melléklet: *Szakdolgozati portfólió értékelő lap*)

A szakdolgozati portfólió bemutatása és védelése

A szakdolgozati portfólió védelése tanári záróvizsga-bizottság előtt történik. A tanári záróvizsgabizottság összetételét az útmutató elején meghatározott jogszabályok és szabályzatok rögzítik.

A szakdolgozati portfólió bemutatása multimédiás prezentációval történik. A jelölt bemutatja szakdolgozati portfóliójának dokumentumait. Ismerteti a bevezető visszatekintő esszében foglaltakat

a szakdolgozati portfólió értékelő lapban szereplő szempontok alapján, majd a bizottság egy a szakdolgozati portfólióban szereplő szabadon választott dokumentum részletes

ismertetését kéri, valamint a tanári hitvallását. Ezek után kerülhet sor a konzulens és az opponens által feltett kérdések megválaszolására. Ha a szakdolgozati portfólió bemutatása során a jelölt célszerűnek látja a konzulensi és az opponensi kérdésekre adott válaszát beleszőni a prezentációba, akkor azt megteheti. A kérdésekre adott válaszok során a bizottság elnöke szót adhat a konzulensnek és az opponensnek akkor is, ha a jelölt a kérdésekre adott válaszait a dolgozat bemutatásába beépítette.

A bemutatás és a kérdésekre adott válaszok után a bizottság spontán kérdéseket tehet fel, melyek alapján a jelölt és a bizottság között beszélgetés alakulhat ki.

A szakdolgozat védését a bizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli, melyet az eredményhírdetéskor ismertet a jelölttel.

A szakdolgozati portfólió bemutatására, védésére és a kérdésekre adott válaszokra összesen 20 perc áll rendelkezésre.

A komplex szóbeli vizsga

A komplex szóbeli vizsga, amelyben a tanárjelölt tanúsítja, hogy képes a képzés különböző területein elsajátított tudás integrálására, a szaktárgyi-diszciplináris tudás iskolai gyakorlatban való alkalmazására, alkotó módon történő felhasználására. Az egyes komplex témaköröknél a vonatkozó szakirodalom, a saját tanulási tapasztalatok témához illeszkedő, rendszerezett feldolgozására és az iskolai gyakorlatok tapasztalatainak strukturált elemzésére kerül sor. A záróvizsga-bizottság által feltett kérdésre adott válasza során a jelölt felhasználhatja a mondanivalójának alátámasztására az iskolai gyakorlatok során elkészített saját dokumentumait is. A komplex szóbeli vizsga követelményeit (témakörök, kötelező szakirodalom) a TK fogadja el, és ezeket a követelményeket a vizsgát megelőzően legalább 3 hónappal az Egyetem honlapján és a karon szokásos módon közzé kell tenni. (9. sz. melléklet *Komplex szóbeli témakörök és szakirodalom*)

A komplex szóbeli vizsga minősítése 5 fokozatú érdemjeggyel történik.

A záróvizsga folyamata

A tanárjelölt dönthet arról, hogy feleletét melyik résszel kezdi (a szakdolgozat védésével, vagy a komplex szóbeli vizsgával).

A tanárjelöltnek 30 perces felkészülési idő áll rendelkezésére ahhoz, hogy az általa húzott komplex témakörhöz vázlatot készítsen, s előkészüljön szakdolgozatának és szakdolgozati portfóliójának bemutatására és védésére is.

A teljes záróvizsga maximum 80 percig tarthat.

Melléletek

1. sz. melléklet: Jelentkezés a tanári záróvizsgára formanyomtatvány

2. sz. melléklet: Szakdolgozati témabejelentő formanyomtatvány

3. sz. melléklet: Szakdolgozati témakiírások

4. sz. melléklet: Szakdolgozati értékelő lap

5. sz. melléklet Pedagógiai kompetencia táblázat

6. sz. melléklet Módszertani kompetencia táblázat

7. sz. melléklet Szakdolgozati portfólió útmutató.

8. sz. melléklet: Szakdolgozati portfólió értékelő lap

9. sz. melléklet Komplex szóbeli témakörök és szakirodalom

Dr. Bredács Alice PhD
megbízott TK kapcsolattartó oktató
2017.október 23